

UCHWAŁA

Dnia 9 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Joanny Z.-S.
przeciwko B. S.A. w Warszawie i F. 2 sp. z o.o. z siedzibą w G.
o uznanie,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 9 lutego 2012 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Apelacyjny
postanowieniem z dnia 27 października 2011 r.,

„1. Czy art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zakresie, w jakim wyznacza tygodniowy termin do opłacenia pisma wniesionego przez stronę osobiście, ma również zastosowanie w sytuacji gdy stronę w sprawie reprezentuje adwokat, radca prawny lub rzecznik patentowy;

2. czy art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zakresie, w jakim wyznacza tygodniowy termin do opłacenia pisma, ma również zastosowanie w sytuacji gdy wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma, został częściowo oddalony?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) nie ma zastosowania, jeżeli apelacja zawierająca wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych została wniesiona osobiście przez stronę reprezentowaną przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego.

Odmawia podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 22 lipca 2011 r. Sąd Okręgowy w W., powołując się na treść art. 112 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 549 ze zm. dalej jako u.k.s.c.) odrzucił na podstawie art. 370 k.p.c. apelację powódki od wyroku tego Sądu z dnia 13 grudnia 2010 r. W okolicznościach sprawy apelację a wraz z nią wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych wniosła osobiście powódka. Postanowienie o częściowym uwzględnieniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych zostało doręczone reprezentującemu powódkę w sprawie adwokatowi. Sąd Okręgowy odrzucił apelację bez wezwania do uiszczenia opłaty albowiem w terminie liczonym od dnia doręczenia postanowienia o częściowym zwolnieniu od kosztów sądowych nie wpłynęła należna opłata od apelacji.

Przy rozpoznaniu przez Sąd Apelacyjny zażalenia na to postanowienie powstały wątpliwości, które zostały ujęte w przedstawionych do rozstrzygnięcia zagadnieniach prawnych. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, z literalnego brzmienia art. 112 ust. 3 u.k.s.c. wynika, że obowiązek sądu wezwania do opłacenia pisma nie istnieje tylko wtedy, gdy środek zaskarżenia zostanie złożony przez profesjonalnego pełnomocnika. W tym wypadku termin tygodniowy do wniesienia opłaty rozpoczyna swój bieg od doręczenia postanowienia w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów. Natomiast, jeśli środek zaskarżenia pochodzi od samej strony, to zgodnie z art. 112 ust. 2 u.k.s.c. pozostawałby obowiązek przewodniczącego wzywania do uiszczenia opłaty od pisma, nawet gdy postanowienie odmawiające zwolnienia od kosztów doręczone zostałoby pełnomocnikowi tej strony. Sąd Apelacyjny jednocześnie wskazał, że taka interpretacja pozostawałaby w sprzeczności z ogólnymi zasadami procesu, w którym jeżeli stronę reprezentuje zawodowy pełnomocnik, to – pomimo aktywności samej strony – doręczeń dokonuje się takiemu

pełnomocnikowi (art. 133 § 3 k.p.c.). Uzasadniając przedstawienie drugiego w kolejności zagadnienia prawnego i wskazując na możliwość odmiennej interpretacji art. 112 ust. i 3 u.k.s.c., Sąd Apelacyjny opowiedział się za jednakowym traktowaniem powinności strony reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika w wypadku częściowej odmowy zwolnienia od kosztów sądowych jak i w wypadku całkowitej odmowy zwolnienia od kosztów sądowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienia prawne dotyczą wykładni art. 112 ust. 3 u.k.s.c. Przepis ten reguluje skutki oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, gdy wniosek został złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma podlegającego opłacie stałej lub stosunkowej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia i pismo to zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim wypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia sądu pierwszej lub drugiej instancji - gdy strona wniosła zażalenie, a jeżeli postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym, termin do opłacenia pisma biegnie od ogłoszenia postanowienia. Zawarte w tym przepisie wyłączenie stosowania odnosi się do art. 112 ust. 2 u.k.s.c., według którego, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 k.p.c.

W związku z tym, że w art. 112 ust. 2 u.k.s.c. wskazuje się jako podstawę wezwania do opłacenia pisma art. 130 k.p.c., a przepis ten zawiera nieadekwatną dla środków zaskarżenia sankcję zwrotu pisma procesowego, w piśmiennictwie został wyrażony pogląd, że rygor zwrotu pisma może być zastosowany jedynie przed sądem pierwszej instancji, w stosunku zaś do środków zaskarżenia skutki nieuiszczenia opłaty regulowane są innymi przepisami, przewidującymi sankcję odrzucenia środka w razie nieuzupełnienia braku przez opłacenie środka zaskarżenia w wyznaczonym terminie (w przypadku apelacji art. 370 i 373 k.p.c.). Przez przedstawienie do rozstrzygnięcia tak sformułowanych zagadnień prawnych Sąd Apelacyjny niejako założył, iż art. 112 ust. 2 u.k.s.c., do którego odnosi się

wyłączenie przewidziane w art. 112 ust. 3 u.k.s.c., ma zastosowanie w postępowaniu wywołanym wniesieniem środka zaskarżenia.

Stanowisko to należy podzielić. Nieuzasadnione jest ograniczenie zastosowania art. 112 ust. 3 u.k.s.c. tylko do nielicznych pism podlegających opłacie, wnoszonych w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji. W judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie dopuszcza się stosowanie art. 112 ust. 2 i 3 u.k.s.c. do środków zaskarżenia, w tym do apelacji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011 r., V CZ 116/10, nie publ.; z dnia 2 czerwca 2011 r., I CZ 51/11, nie publ.; z dnia 6 lipca 2011 r., I CZ 72/11, nie publ. oraz z dnia 9 listopada 2011 r., II CZ 88/11, nie publ.; z dnia 21 lipca 2011 r., V CZ 30/11 nie publ.) jak również do skargi kasacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2011 r., III CZ 70/10, nie publ. oraz z dnia 21 czerwca 2011 r. I CZ 45/11, nie publ.).

W stanie prawnym obowiązującym przed dokonaną z dniem 19 kwietnia 2010 r. nowelizacją art. 112 u.k.s.c. (art. 3 pkt 5 oraz art. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 7, poz. 45) przyjmowano, że także strony reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników, które za ich pośrednictwem wniosły o zwolnienie od kosztów sądowych a takiego zwolnienia nie uzyskały, mają obowiązek wniesienia wymaganej opłaty dopiero na wezwanie przewodniczącego. Zajmując takie stanowisko w uchwale z dnia 28 listopada 2006 r. (sygn. akt III CZP 98/06, OSNC 2007/9/131) Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na brak szczególnej regulacji mogącej stanowić podstawę wezwania do uiszczenia opłaty od środka zaskarżenia. Wprowadzenie z dniem 2 marca 2006 r. do kodeksu postępowania cywilnego art. 130² § 3 (art. 126 pkt 12 i 151 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) nie zmieniło tego stanu rzeczy ponieważ przepis ten miał zastosowanie jedynie w sytuacji, gdy już w chwili złożenia środka zaskarżenia istniał obowiązek uiszczenia opłaty. Dlatego odwołując się do ogólnych zasad rządzących sposobem sanowania braku opłaty od pism Sąd Najwyższy przyjął, że taka regulacja przewidziana jest w art. 130 § 1 k.p.c. i ona właśnie znajdzie zastosowanie, gdy obowiązek uiszczenia opłaty stałej lub stosunkowej aktualizuje się po wydaniu prawomocnego orzeczenia oddalającego wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych.

Pomimo uchylecia art. 130² § 3 k.p.c. (z dniem 1 lipca 2009 r. - art. 1 pkt 3 lit. a) ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw Dz.U. Nr 234, poz. 1571) nie zostały wprowadzone żadne regulacje dotyczące skutków sytuacji procesowej polegającej na wniesieniu przez kwalifikowanych pełnomocników środków odwoławczych lub środków zaskarżenia bez uiszczenia należnej w chwili wniesienia opłaty stałej lub stosunkowej. Rozstrzygając to zagadnienie prawne, Sąd Najwyższy w uchwale w składzie siedmiu sędziów podjętej w dniu 15 czerwca 2010 r., której nadano moc zasady prawnej (sygn. akt II UZP 4/10, OSNP 2011/3-4/38) przyjął, że w razie wniesienia skargi kasacyjnej przez adwokata lub radcę prawnego podlegającej opłacie stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, odpowiednie zastosowanie znajduje art. 130 § 1 k.p.c., a wobec tego nieopłacona skarga kasacyjna, złożona przez adwokata lub radcę prawnego po uchyleniu art. 130² § 3 k.p.c., podlega odrzuceniu dopiero w razie niewykonania zarządzenia wzywającego do opłacenia skargi (podobnie Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CZ 107/09, OSNC–ZD 2010/3/3; z dnia 3 lutego 2010 r., II CZ 91/09, nie publ.; z dnia 3 lutego 2010 r., II CZ 79/09, nie publ.; z dnia 14 września 2010 r., II UZ 20/10, nie publ.; z dnia 28 października 2010 r., II UZ 21/10, nie publ.; z dnia 9 stycznia 2011 r., V CZ 95/10, nie publ.; z dnia 9 lutego 2011 r., V CZ 95/10, nie publ.). W uzasadnieniu stanowiska przewidującego zastosowanie art. 130 § 1 k.p.c. do wezwania o uiszczenie należnej opłaty od środka zaskarżenia słusznie wykluczono możliwość zastosowania w tym wypadku art. 130² § 1 i 2 k.p.c. Stosowanie art. 130² § 1 k.p.c. pozostaje bowiem w ścisłym związku z możliwością naprawienia uchybienia w drodze czynności dokonanej przez stronę. Gdyby więc stosować ten przepis do środka zaskarżenia, to należałoby także zastosować 130² § 2 k.p.c., co w wypadku apelacji oznaczałoby, że powinna ona zostać odrzucona bez wzywania do uiszczenia opłaty, ale z trudną do zaakceptowania w odniesieniu do środka odwoławczego możliwością uiszczenia brakującej opłaty w terminie tygodniowym od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu, co spowodowałoby, że apelacja wywołałaby skutek od daty pierwotnego jej wniesienia. W ten sposób czynność sądu dokonana w formie postanowienia zostałaby pozbawiona skuteczności w wyniku działalności strony.

Z tych względów w podsumowaniu dotychczasowych rozważań należy przyjąć, że art. 130 § 1 k.p.c. znajduje zastosowanie nie tylko do pism podlegających opłacie wnoszonych w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji ale także stanowi podstawę wezwania do opłacenia środków zaskarżenia w sytuacji, kiedy obowiązek uiszczenia opłaty stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia aktualizuje się już z chwilą wniesienia środka odwoławczego lub środka zaskarżenia jak również w sytuacji, kiedy obowiązek uiszczenia opłaty aktualizuje się w chwili doręczenia prawomocnego postanowienia o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Przepis ten znajduje zastosowanie w odniesieniu do środków zaskarżenia z odpowiednią modyfikacją dotyczącą właściwego rygoru, albowiem kodeks postępowania cywilnego nie zna instytucji „zwrotu środków zaskarżenia”, a zatem w wypadku apelacji będzie to rygor w postaci jej odrzucenia na podstawie art. 370 lub art. 373 k.p.c.

Dlatego też wskazanie w treści art. 112 ust 2 u.k.s.c. jako podstawy wezwania strony do opłacenia pisma art. 130 k.p.c., nie może być rozumiane jako wyłączenie zastosowania art. 112 ust. 3 u.k.s.c. do apelacji podlegającej opłacie stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Potwierdza to także nawiązanie w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. do instytucji „wartości przedmiotu zaskarżenia” pozostającej z bezpośrednim związkiem z wniesieniem środka zaskarżenia.

Przed przystąpieniem do rozważań bezpośrednio związanych z przedstawionymi zagadnieniami prawnymi, trzeba podkreślić, że oba zagadnienia pozostają ze sobą w ścisłym związku. Pierwsze zagadnienie ma znaczenie bardziej ogólne, gdyż przesądza o możliwości stosowania art. 112 ust. 3 u.k.s.c. w okolicznościach sprawy, czyli w wypadku wniesienia apelacji osobiście przez stronę reprezentowaną przez kwalifikowanego pełnomocnika. Dopiero ustalenie, że stan faktyczny sprawy objęty jest hipotezą normy art. 112 ust. 3 u.k.s.c. warunkuje możliwość rozważenia, czy przepis ten odnosi się jedynie do sytuacji całkowitego czy jedynie częściowego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

Zakres zastosowania art. 112 ust. 3 u.k.s.c. ograniczony został do tych pism podlegających opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej

przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, które zostały wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. Należy wobec tego rozważyć, czy posłużenie się w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. sformułowaniem „wniesienie” pisma przez pełnomocnika oznacza ograniczenie jego zastosowania wyłącznie do przypadków, kiedy pismo wniósł osobiście pełnomocnik, czy też przepis ten odnosi się do samej reprezentacji strony przez kwalifikowanego pełnomocnika także wówczas, gdy samo pismo podlegające opłacie wniosła strona osobiście.

Za przyjęciem pierwszego rozwiązania przemawia przede wszystkim jednoznaczny wynik wykładni językowej. W ustawie zostało użyte określenie „pismo ...wniesione przez adwokata ...”. Pod tym pojęciem rozumie się „przedstawienie, przedłożenie komuś coś do rozpatrzenia, załatwienia” (Słownik języka polskiego pod red. Prof. Stanisława Dubisza t. V, Warszawa 2003 r., s. 153). Wniesienie pisma do sądu jest czynnością procesową a dokonuje jej ten podmiot, który podpisuje pismo bez względu na to przez kogo pismo procesowe zostało sporządzone. Uzależnienie zastosowania art. 112 ust. 3 u.k.s.c. od wniesienia pisma przez wyraźnie oznaczone podmioty prowadzi do jednoznacznego wniosku, że wyłączenie zastosowania art. 112 ust. 2 u.k.s.c. odnosi się tylko do tych podlegających opłacie pism, które wniósł którykolwiek z wymienionych w ustawie kwalifikowanych pełnomocników. Ograniczenie dotkliwych dla strony skutków zaniechania opłacenia pisma a zwłaszcza środka odwoławczego tylko do czynności dokonanych przez pełnomocników, odpowiada przyjętym rozwiązaniom pozwalającym także stronom osobiście dokonywać wszelkich czynności procesowych, niezależnie od czynności podejmowanych przez ustanowionych pełnomocników procesowych (art. 86 k.p.c.), przy czym strona jako mocodawca może mieć wpływ na czynności pełnomocnika, między innymi przez prostowanie lub odwoływanie oświadczeń pełnomocnika (art. 93 k.p.c.). Wniesienie osobiście przez stronę środka odwoławczego jest wyrazem realizacji przysługujących stronie uprawnień procesowych, których nie ogranicza ustanowienie pełnomocnika. Poza wypadkami, kiedy ustawa przewiduje obowiązkowe zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych (art. 87¹ § 1 k.p.c.) pełnomocnik procesowy nie musi dokonywać wszystkich czynności procesowych. Skoro w ustawie jednoznacznie przewiduje się surową sankcję tylko w odniesieniu do pism wnoszonych przez pełnomocnika, brak jest podstaw do uznania,

że tą samą sankcją objęte są pisma wniesione osobiście przez stronę, nawet jeśli strona ta jest reprezentowana w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika.

W uchwale z dnia 13 kwietnia 2007 r. (sygn. akt III CZP 158/06, OSNC 2008/3/33) podjętej na tle art. 130² § 3 k.p.c., według którego, sąd odrzucał bez wezwania o uiszczenie opłaty pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środki odwoławcze lub środki zaskarżenia podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, Sąd Najwyższy przyjął, że określony w tym przepisie rygor nie ma zastosowania w sytuacji, w której apelację wnosi sama strona, chociażby była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. W uzasadnieniu uchwały trafnie wywiedziono, że dla wyjaśnienia kto „wnosi” pismo, nie jest istotne jego autorstwo, lecz określone podpisem oznaczenie osoby wnoszącej pismo. Daje temu wyraz także art. 126 § 1 pkt 4 k.p.c. przewidujący wymóg podpisywania pism procesowych, brak zatem podstaw do przyjęcia, że np. apelacja podpisana przez samą stronę może być traktowana jako wniesiona przez pełnomocnika strony tylko z tego powodu, że pełnomocnik został przez nią ustanowiony.

Kwestia ta była też przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w czasie obowiązywania art. 17 u.k.s.c. z 1967 r. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 10 stycznia 2002 r., (sygn. akt I CKN 73/01, nie publ.) Sąd Najwyższy stwierdził, że apelacja podlegająca opłacie w wysokości stałej, wniesiona osobiście przez stronę reprezentowaną przez adwokata, nie może być odrzucona na podstawie tego przepisu, gdyż określony w nim rygor ma zastosowanie do pism wnoszonych przez adwokatów lub radców prawnych. Podkreślił też, że stosowanie art. 17 u.k.s.c. nie jest uzależnione od tego, czy strona jest reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, ale od tego, czy pismo zostało wniesione przez adwokata lub radcę prawnego, a osobiste wniesienie apelacji przez stronę nie może być utożsamiane z wniesieniem środka przez zawodowego pełnomocnika.

Według utrwalonych w orzecznictwie zasad interpretacji przepisów prawa, podstawowe znaczenie ma wykładnia językowa. Normie należy przypisywać takie znaczenie, jakie ma ona w języku potocznym, a dopiero wtedy, gdy wykładnia ta zawodzi, prowadząc do wyników niedających się pogodzić z racjonalnym

działaniem ustawodawcy i celem, jaki ma realizować dana norma, należy sięgać do dyrektyw wykładni systemowej i funkcjonalnej.

Przewidziane w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 112 ust. 2 u.k.s.c. miało, według zamierzeń ustawodawcy wyrażonych w projekcie ustawy zmieniającej art. 112 u.k.s.c., harmonizować z zawartymi w art. 130² k.p.c. konsekwencjami wniesienia przez profesjonalnych pełnomocników pism podlegających opłacie stałej lub stosunkowej obliczonej od wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia. Nałożenie na przewodniczącego obowiązku wezwania do uiszczenia opłaty po prawomocnym oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów nie odpowiadałoby wyrażonej w tym przepisie zasadzie samodzielnego uiszczania opłat przez strony reprezentowane przez kwalifikowanych pełnomocników (tak uzasadnienie projektu ustawy druk nr 1925 Sejmu RP VI kadencji odwołujące się także do uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2006 r.). Z uzasadnienia projektu ustawy zmieniającej ustawę o kosztach sądowych wynika, że użycie w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. sformułowania, „pismo ...wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego” było zamierzone i wiązało się z użyciem go dwukrotnie w art. 130² § 1 i 3 k.p.c. Wprowadzone do art. 112 ust. 3 u.k.s.c. sformułowanie zostało utrzymane w art. 130² § 1 k.p.c. przy jednoczesnym uchyleniu art. 130² § 3 k.p.c. Chociaż wymienione przepisy znajdują lub też znajdowały się różnych aktach, ze względu na to, że regulują zbliżoną materię procesową i pełnią zbliżoną funkcję procesową, użyte w nich te same określenia powinny być co do zasady jednakowo interpretowane.

Dla wyjaśnienia sensu użytego w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. sformułowania istotna jest także analiza innych postanowień tej samej ustawy. W art. 102 ust. 4 u.k.s.c. przewiduje się sankcję w postaci zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych złożonego bez dołączenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 2 art. 102 u.k.s.c. Zastosowanie tej sankcji odnosi się do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego, bez względu na to, czy wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych wniosła sama strona, czy też reprezentujący ją adwokat lub radca prawny. W tej sytuacji nie można uznać, że „wniesienie” pisma przez adwokata lub radcę prawnego oznacza to samo co „wniesienie” pisma przez stronę przez nich reprezentowaną w sprawie. Akceptowanie odmiennego poglądu stanowiłoby niczym nieuzasadnione odstępstwo

od reguły zakazu wykładni synonimicznej, która zabrania przyjmowania, że ustawodawca nadaje różnym zwrotom w tym samym akcie prawnym to samo znaczenie.

Przy wykładni art. 112 ust. 3 u.k.s.c należy także uwzględnić, że przepis ten stanowi wyjątek od zasady wzywania do uiszczenia brakujących opłat sądowych, obowiązującej po uchyleniu art. 130² § 3 k.p.c. i jako taki podlega ścisłej interpretacji. Wprowadza on restrykcyjny mechanizm odrzucania nieopłaconych środków zaskarżenia wniesionych przez profesjonalnych pełnomocników, które nie zostały opłacone w terminach liczonych od dnia wydania lub doręczenia postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych.

Należy również mieć na uwadze, że przedstawione zagadnienie ma doniosłe znaczenie dla realizacji uprawnień procesowych stron, gdyż dotyczy wymagania, którego niespełnienie zagrożone jest surową sankcją w postaci odrzucenia środka odwoławcze lub innego środka zaskarżenia. Dlatego przesłanki zastosowania tej sankcji muszą znajdować wyraźną podstawę ustawową. Nie można ich domniemywać ani też „wprowadzać” w wyniku zabiegów interpretacyjnych.

Prezentowanej wykładni nie podważa obowiązująca zasada dokonywania wszelkich doręczeń w toku sprawy ustanowionemu pełnomocnikowi (art. 133 § 3 k.p.c.) i wynikający z niej obowiązek doręczenia pełnomocnikowi strony, także wydanego na posiedzeniu niejawnym postanowienia o odmowie zwolnienia strony od kosztów sądowych. Faktem jest, że w chwili doręczenia wymienionego postanowienia sytuacja w zakresie zwolnienia strony od kosztów sądowych i wysokości obciążenia z tytułu opłaty od pisma jest jasna i nie jest skomplikowane ustalenie i wniesienie opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia przez kwalifikowanego pełnomocnika, jednak problem sprowadza się do stwierdzenia, czy taki prawny obowiązek istnieje pomimo braku wezwania do uiszczenia opłaty i czy wobec tego istnieje dostatecznie wyraźna podstawa do pogorszenia sytuacji procesowej strony przez odmówienie jej możliwości usunięcia skutków uchybienia zwłaszcza, że taką możliwość dopuszcza się przez zastosowanie art. 130 § 1 k.p.c. w podobnej sytuacji, wobec nieopłaconego środka zaskarżenia, gdy został on wniesiony przez kwalifikowanego pełnomocnika a obowiązek opłacenia aktualizuje się w chwili wniesienia tego środka. Także wtedy - gdy strona nie ubiega się o zwolnienie od

kosztów sądowych - nie jest skomplikowane dla kwalifikowanego pełnomocnika ustalenie i wniesienie opłaty w wysokości stałej lub stosunkowo obliczonej od wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia.

Odstępstwa od wyniku wykładni uzyskanego po zastosowaniu dyrektyw językowych i systemowych nie mogą usprawiedliwiać tylko względy celowościowe, o których była mowa wyżej, związane z nowelizacją u.k.s.c., która w założeniu miała służyć przyspieszeniu i usprawnieniu toku spraw rozpoznawanych z udziałem kwalifikowanych pełnomocników. Przedstawiona wykładnia nie niweczy tych założeń. Prowadzi, co najwyżej, do usprawiedliwionego wynikami wykładni ograniczenia zastosowania określonego rozwiązania, które ma służyć przyspieszeniu postępowania z udziałem kwalifikowanych pełnomocników.

Wskazane wyżej okoliczności przemawiają za przyjęciem zastosowania art. 112 ust. 3 u.k.s.c. jak w uchwale. Podjęcie uchwały tej treści czyni zbędnym rozstrzygnięcie drugiego zagadnienia.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w uchwale (art. 390 k.p.c.).